Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування відділу поліції № 2 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області 06.03.2026

м. Запоріжжя, 2026

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19^1, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 06.03.2026 групою НПМ здійснено відвідування відділу поліції № 2 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – відділ поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бізденежний Сергій Романович, представник громадської організації.

Відділ поліції є структурним підрозділом Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області та розташований за адресою: м. Запоріжжя, вул. Олександрівська, 2.

Керівництво: Щербина Євген Анатолійович, начальник відділу поліції.

Відвідування відбулося у присутності:

Буцовського Сергія Олександровича, начальника відділу організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання та моніторингу дій із затриманими Головного управління Національної поліції в Запорізькій області;

Єрмоленко Світлани Юріївни, інспектора з дотримання прав людини відділу поліції.

Штатна чисельність працівників відділу поліції становить 102 штатні одиниці, фактична чисельність – 88 осіб, з яких 83 є атестованими працівниками.

Відділ поліції розміщено у двоповерховій будівлі (фото 1), що складається з двох частин. На першому поверсі розташовані чергова частина та приймальня громадян (фото 2). Поруч із черговою частиною знаходяться кімнати для затриманих, які наразі не експлуатуються.

У вестибюлі на інформаційному стенді розміщено графік прийому громадян керівництвом відділу поліції (фото 3).

Приймальня громадян обладнана необхідними меблями та оргтехнікою, забезпечена юридичною літературою, встановлено кулер із водою. Крім того, розміщено інформаційний стенд для громадян, на якому, зокрема, наведено інформацію щодо способів звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 4). Перед входом до приймальні встановлено скриньку для звернень громадян (фото 5).

Приймальня громадян та чергова частина укомплектовані аптечками першої медичної допомоги (фото 6).

У холодний період на першому поверсі відділу поліції функціонує пункт обігріву (фото 7).

У другій частині будівлі, вхід до якої здійснюється через внутрішній службовий двір, розміщені службові кабінети працівників поліції, зокрема підрозділів дізнання,

превенції та слідства. На вхідних дверях службових кабінетів встановлено таблички із зазначенням номерів кабінетів, їх призначення та даних працівників поліції. У цій же частині будівлі розташована актова зала, яка використовується для проведення зборів особового складу відділу поліції, а також як приміщення для проведення слідчих дій (фото 8, 9).

Пропускний режим до відділу поліції здійснюється через чергову частину. Доступ до приміщень відділу поліції надається лише після реєстрації в журналі обліку доставлених, запрошених та відвідувачів.

У ході відвідування представникам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодний доступ до всіх приміщень відділу поліції.

Під час відвідування групою НПМ оглянуті службові кабінети співробітників відділу поліції, предметів, які можуть бути застосовані для катування чи психологічного тиску, не виявлено.

У посадових інструкціях працівників відділу поліції містяться положення щодо заборони катувань відповідно до вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Також встановлено, що весь особовий склад відділу поліції пройшов курс навчання з надання домедичної допомоги та після його завершення отримав відповідні сертифікати.

Протягом 2025 року співробітниками відділу поліції здійснено затримання 130 осіб, з яких: у порядку адміністративного затримання – 58 осіб; до яких застосовано адміністративний арешт – 14 осіб; затриманих на підставі ухвали слідчого судді (суду) – 20 осіб; у порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) – 29 осіб, а також на підставі вироку суду – 9 осіб.

Станом на день відвідування у 2026 році співробітниками відділу поліції затримано 19 осіб: за вчинення адміністративних правопорушень – 7 осіб; у порядку статті 208 КПК України – 9 осіб; на підставі ухвали слідчого судді (суду) – 3 особи.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування відділу поліції групою НПМ здійснено 24.05.2024, за результатами якого надано наступні рекомендації:

1. обладнати у відділі поліції кімнату для проведення слідчих дій та кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками;

2. забезпечити належне ведення журналів обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до управління поліції.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатами попереднього відвідування не виконані.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. У порушення підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом

Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), у відділі поліції кімнати для затриманих не функціонують (фото 10). Наявні кімнати для затриманих виведено з експлуатації у зв'язку з їх невідповідністю вимогам національних та міжнародних стандартів.

За інформацією посадових осіб відділу поліції, затримані особи до зазначених кімнат не поміщуються, а направляються до ізолятора тимчасового тримання № 1 Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – ІТТ).

Перебування затриманих осіб у відділі поліції без поміщення їх до кімнат тимчасового затримання може призводити до утримання їх в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб, незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до туалета тощо.

2. Відповідно до пункту 7 розділу VI Інструкції, з метою забезпечення прав затриманих осіб, розгляд обставин їх затримання або доставлення до територіального відділу поліції (далі – ТВП), опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до ТВП особами проводиться в спеціально облаштованих службових приміщеннях, які розміщуються на першому поверсі адміністративного будинку ТВП та охоплюються системою цілодобового відеоспостереження, із забезпеченням можливості зберігання записів не менше 30 діб, з обов'язковим виведенням відеозображення в режимі онлайн на монітор чергового чергової частини. У разі тимчасової відсутності в адміністративній будівлі органу (підрозділу) поліції спеціально відведених та облаштованих службових приміщень або недостатньої їх кількості для забезпечення повноважень поліції опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до ТВП особами можуть проводитися в службових кабінетах поліцейських, визначених керівником органу досудового розслідування Головного управління Національної поліції (далі – ГУНП) або ТВП ГУНП, з відеофіксацією таких дій у встановленому порядку.

У відділі поліції спеціально обладнана кімната для проведення слідчих дій відсутня. Згідно з наказом начальника відділу поліції від 09.02.2026 № 112, для проведення слідчих дій, опитування, прийому відвідувачів, запрошених та доставлених осіб визначено приміщення актової зали та кабінету прийому громадян. Водночас під час відвідування групою НПМ встановлено, що зазначені дії здійснюються також у службових кабінетах працівників поліції.

Зазначене може призводити до недотримання прав затриманих осіб та не сприяє забезпеченню належного рівня прозорості і відеофіксації процесуальних дій.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

3. У порушення вимог пунктів 17 та 18 розділу VI Інструкції, у відділі поліції відсутня кімната для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками.

Відсутність такої кімнати унеможливлює проведення конфіденційних побачень та позбавляє затриману особу права на конфіденційне спілкування із захисником. Європейський комітет у 21-ій Загальній доповіді [CPT/Inf (2011) 28] наголошує на питанні доступу до адвоката під час тримання в підрозділі поліції та на необхідності проведення зустрічі адвоката із 5 затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться.

Європейський комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

4. Під час вибіркового огляду журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим встановлено порушення вимог частини четвертої статті 213 КПК України, пункту 8 розділу VI Інструкції, а також пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363.

Зазначені порушення полягають у несвоєчасному повідомленні центру з надання безоплатної правничої допомоги (далі – центр БПД) про випадки затримання осіб, що підтверджується такими записами журналу:

відповідно до запису № 194, громадянина Б. затримано 05.02.2026 о 7:40, повідомлення центру БПД здійснено о 20:38;

відповідно до запису № 195, громадянина Г. затримано 05.02.2026 о 7:40, повідомлення центру БПД здійснено о 20:34;

відповідно до запису № 196, громадянина М. затримано 05.02.2026 о 7:40, повідомлення центру БПД здійснено о 20:37;

відповідно до запису № 197, громадянина А. затримано 05.02.2026 о 7:40, повідомлення центру БПД здійснено о 20:40;

відповідно до запису № 198, громадянина М. затримано 05.02.2026 о 7:40, повідомлення центру БПД здійснено о 20:40;

відповідно до запису № 200, громадянина Я. затримано 13.02.2026 о 18:40, повідомлення центру БПД здійснено о 20:2 (хвилини у журналі зазначені некоректно);

відповідно до запису № 201, громадянина М. затримано 19.02.2026 о 12:50, повідомлення центру БПД здійснено о 14:41.

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

5. В контексті захисту права на життя осіб, які перебувають в місцях несвободи в умовах дії воєнного стану на державу покладаються додаткові обов’язки. Зокрема, вжиття заходів до своєчасної евакуації утримуваних осіб в безпечні місця у випадку наближення лінії фронту до місця несвободи, а також створення умов для захисту утримуваних від дальніх засобів ураження (ракет, ударних безпілотних літальних апаратів тощо) шляхом обладнання/побудови захисних споруд придатних для мінімального тимчасового укриття утримуваних осіб та персоналу у випадку оголошення повітряної тривоги, а також забезпечення своєчасного укриття у цих спорудах утримуваних осіб та персоналу.

Під час відвідування групою НПМ встановлено, що відділ поліції не обладнано захисною спорудою цивільного захисту (укриттям).

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

6. У порушення Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального

господарства України від 30.11.2018 № 327 (зі змінами), наявні у відділі поліції санітарно-гігієнічні приміщення не відповідають вимогам доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (фото № 11).

Інші порушення.

7. Під час відвідування встановлено окремі випадки неналежного ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених осіб, передбаченого пунктом 8 розділу VI Інструкції.

Зокрема, під порядковим номером 7 у журналі зафіксовано прибуття громадянина К. до відділу поліції 26.01.2026 о 12:05, при цьому у графі «Мета доставлення, прибуття» зазначено «відвідувач». Водночас встановлено, що зазначений громадянин фактично був затриманий, що підтверджується протоколом про адміністративне затримання, та доставлений до відділу поліції о 11:00. Крім того, у журналі відсутні відомості щодо вжитих стосовно доставленої особи заходів (зокрема, складання протоколу, відібрання пояснень тощо), що не відповідає встановленим вимогам щодо його ведення.

8. Незважаючи на вимоги пункту 20 розділу VI Інструкції, у журналі інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим відсутні записи про проведення конфіденційних побачень затриманих із захисниками із зазначенням часу початку таких побачень та їх закінчення.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області:

забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених у ході відвідування відділу поліції;

розглянути можливість фінансування ремонтних робіт з метою відновлення функціонування кімнат для затриманих, а також облаштування кімнати для проведення слідчих дій та конфіденційних зустрічей затриманих осіб із захисниками, укриття на випадок надзвичайних ситуацій та санітарно-гігієнічного приміщення з дотриманням принципів інклюзивності для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

Відділу поліції № 2 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області:

відновити роботу кімнат для затриманих та забезпечити належні умови утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства;

облаштувати кімнату для проведення слідчих дій, на період її відсутності забезпечити проведення слідчих та процесуальних дій виключно у визначених наказом приміщеннях;

облаштувати кімнату для конфіденційних побачень затриманих осіб із захисниками;

забезпечити дотримання вимог законодавства щодо негайного повідомлення центрів з надання безоплатної правничої допомоги про затримання осіб;

опрацювати питання облаштування у відділі поліції найпростішого укриття на випадок повітряної тривоги або інших надзвичайних ситуацій;

вжити заходів для облаштування інклюзивного санітарно-гігієнічного приміщення для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення або його розумного пристосування;

забезпечити належне ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених;

забезпечити внесення до журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим записів щодо конфіденційних побачень затриманої особи із захисником із зазначенням часу їх початку та закінчення.

До звіту додаються: фотоматеріали на 3-х арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Юлія КОРОТКОВА**

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

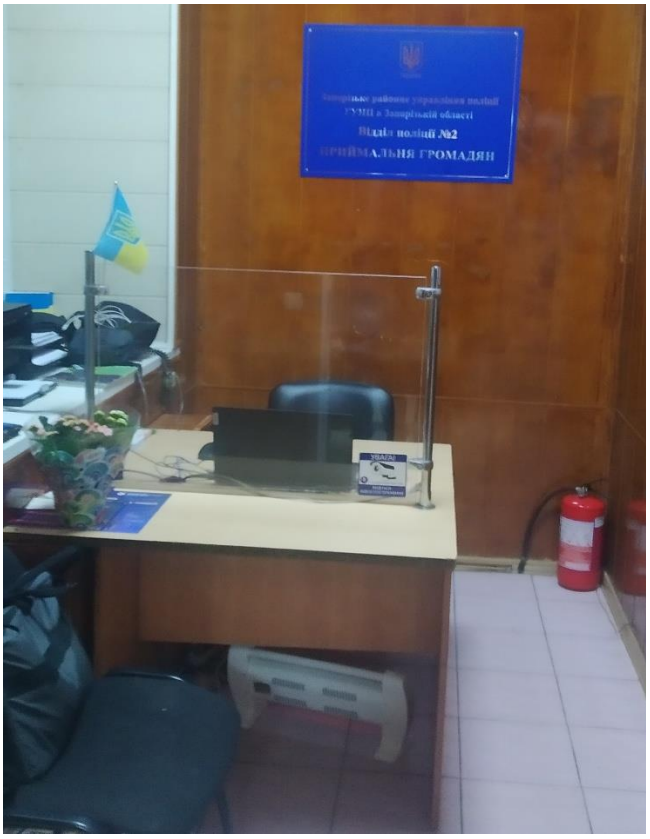

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

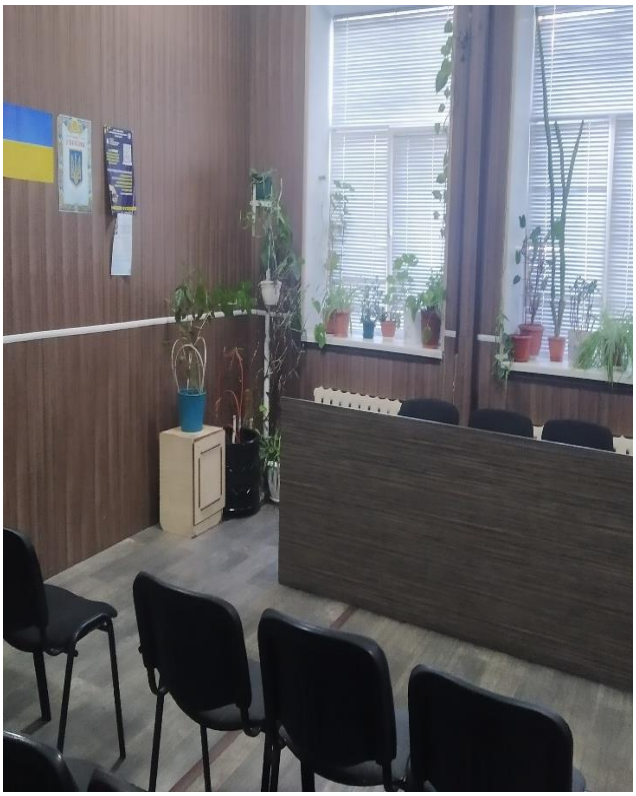

Фото 10

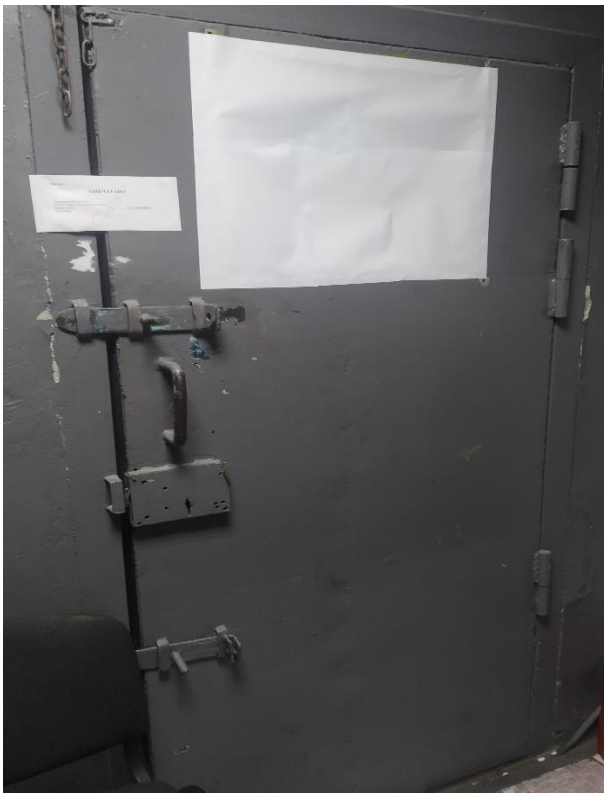

Фото 11

